

Kopia till

ju.L4@regeringskansliet.se

Justitiedepartementet
ju.remissvar@regeringskansliet.se

Remittering av betänkande Struktur för ökad motståndskraft (SOU 2021:25)

Sammanfattning

Transportstyrelsen tillstyrker huvuddelen av utredningens förslag till ny struktur med bl.a. beredskapsmyndigheter, sektorsansvariga myndigheter, beredkapssektorer och särskilda beredkapsområden. Vi instämmer i utredningens bedömning att förslagen utgör ett steg i rätt riktning för att förbättra samhällets förmåga att hantera situationer med höjd beredskap, krig samt samhällets förmåga att hantera fredstida kriser.

Transportstyrelsen har dock synpunkter avseende

- rollfördelningen inom beredkapssektor transporter kopplat till ansvarsprincipen och ett antal uppgifter föreslagna för den sektorsansvariga myndigheten,
- beskrivningen av omfattningen av transportsektorn samt
- avsaknaden av övervägande om Transportstyrelsens deltagande i beredkapssektorerna försörjning av grunddata samt räddningstjänst och skydd av civilbefolkningen.

Vidare framförs ytterligare ett antal synpunkter.

Transportstyrelsens synpunkter

Generella synpunkter

Transportstyrelsen välkomnar den tydlighet som huvuddelen av förslagen presenterar. Transportstyrelsen konstaterar dock att betänkande hade kunnat uttrycka en tydligare likvärdighet mellan beredkapssektorerna avseende de avvägningar som gjorts av vilka myndighetsuppdrag som utgör grund för att en myndighet ska vara lämplig som sektorsansvarig inom beredkapssektorn.

Vidare anges i pkt 7.4.2 *Beredskapssektorer inrättas* att beredskapsmyndigheter så långt möjligt inte bör ingå i flera olika beredskapssektorer. Utredaren gör avsteg från denna grundregel för flera myndigheter varför Transportstyrelsen anser att de avväganden som gjorts borde beaktat myndigheternas faktiska uppdrag snarare än antalet myndigheter inom varje beredskapssektor.

Transportstyrelsen bedömer att utredningen tydliggör att uppdraget som beredskapsansvarig myndighet är större än dagens uppdrag som bevakningsansvarig myndighet, varför kompletterande finansiering måste anvisas. Omfattningen av uppdraget är i dagsläget svårt att bedöma eftersom det kommer att bero av hur beredskapssektorerna och civilområden faktiskt etableras samt när och hur kommuner och regioner preciserar sina planeringar, exempelvis kopplat till uttag av fordon, samt hur Transportstyrelsen som föreslagen beredskapsansvarig myndighet ska samverka med dem.

7.5.5 Försörjning av grunddata

Det framgår inte i betänkandet huruvida det övervägts om Transportstyrelsen ska ingå i beredskapssektorn. Transportstyrelsen anser att myndigheten bör ingå i beredskapssektorn.

Transportstyrelsens register omfattar:

- register över järnvägsinfrastruktur och järnvägsfordon,
- luftfartygs- och inskrivningsregistret,
- fartygs- och sjömansregistret,
- registrering av avtal om båtbyggnadsförskott, och
- vägtrafikregistret.

Transportstyrelsen ansvarar således för flera viktiga äganderegister¹ rörande såväl fordon inom väg och järnväg som fartyg och luftfartyg samt personers behörigheter inom de olika trafikslagen.

Transportstyrelsens register används inom flera samhällsviktiga verksamheter² som räddningstjänst, inom Polismyndigheten och Försvarsmakten mm.

---

¹ SOU 2021:25, sid 234: ”Att kunna återuppbygga ett samhälle efter en väpnad konflikt kräver att grundläggande information om vem som är vem, vem som äger vad ...”

² SOU 2021:25, sid 234 ”Med försörjning av grunddata avser utredningen att uppgifter inom den offentliga förvaltningen som flera aktörer har behov av och som är viktiga i samhället är tillgängliga även under höjd beredskap och vid framtida kriser.”

Transportstyrelsen anser det rimligt att utveckla sin förmåga inom försörjning av grunddata i samarbete med de myndigheter som föreslås ingå i denna beredskapssektor och att arbetet inom beredskapssektorn också sker tillsammans med den utveckling av statlig IT-drift som pågår inom ramen för andra projekt.

7.5.9 Räddningstjänst och skydd av civilbefolkningen

Det framgår inte i betänkandet huruvida det övervägts om Transportstyrelsen ska ingå i beredskapssektorn. Transportstyrelsen anser det rimligt att ingå i sektorn, minst som adjungerad medlem, för att säkerställa att myndighetens uppdrag inom flyg- och sjöräddningstjänst, luftrumsbeslut, sjövärdighet och miljöskydd vid sjöolycka omhändertas.

Transportstyrelsen har i samverkansområde Skydd, undsättning och vård varit en part utifrån sitt ansvarsområde gällande räddningstjänst främst inom sjöfart och luftfart.

Transportstyrelsen har en direkt inverkan på räddningstjänst genom beslutsmandat i luftrum³ samt vid miljöräddningstjänst till sjöss⁴ samt en indirekt påverkan via föreskriftsrätt för sjö- och flygräddningstjänsten⁵ och bistånd med expertkompetens.

Transportstyrelsens del av miljöräddningstjänsten till sjöss inkluderar planering och operativ samverkan med de myndigheter som nominerats till att ingå i beredskapssektorn.

---

³ Luftfartsförordningen (SFS 2010:770) 1 kap 4§

⁴ Lagen (1980:789) om åtgärder mot förorening från fartyg

⁵ Enligt 10 kap 7 § i Luftfartsförordningen (2010:770) får Transportstyrelsen, efter samråd med andra berörda myndigheter, meddela ytterligare föreskrifter om flygräddningstjänsten. Motsvarande föreskriftsrätt för sjöräddningstjänst finns ännu inte. En hemställan skickades till regeringskansliet den 18 december 2015. Transportstyrelsen är även utpekad i förordningen (2003:789) om skydd mot olyckor som ansvarig myndighet för tillsyn över sjö- och flygräddningstjänst.

7.5.10 Transporter

Transportstyrelsen uppfattar att ansvarsprincipen är utredningens bärande princip. Denna utgångspunkt uppfattas delvis som en förändring avseende att totalförsvarsplaneringen hittills, i viss utsträckning, bedrivits som ett parallellspår till ordinarie verksamhet.

Transportstyrelsen har identifierat ett antal konflikter mellan myndighetens ordinarie uppdrag och de uppgifter som i betänkandets förslag läggs på den sektorsansvariga myndigheten Trafikverket.

I dessa delar avstyrker därför Transportstyrelsen betänkandets förslag.

Den föreskriftsrätt som den sektorsansvariga myndigheten ges över övriga myndigheter inom beredskapssektorn behöver förtydligas ytterligare. I vardagen utfärdar Transportstyrelsen föreskrifter för samtliga trafikslag inkluderat Trafikverket, Sjöfartsverket och Luftfartsverket vilka samtliga bedriver verksamhet under Transportstyrelsens tillsynsuppdrag.

Om den sektorsansvariga myndigheten ska utfärda föreskrifter⁶ för och prioritera verksamhet vid höjd beredskap utan att detta står i motsats till eller inverkar på ordinarie föreskriftsrätt uppfattas av Transportstyrelsen att inte följa ansvarsprincipen. Det behöver exempelvis förtydligas vilka premisser som ska gälla beträffande prioritering och fördelning av resurser vid de fall det råder höjd beredskap i delar av landet samtidigt som normal verksamhet ska upprätthållas i andra delar av landet där det inte råder höjd beredskap.

Transportstyrelsen noterar vidare att någon utredning av sektorsansvarig myndighet inte har gjorts inom ramen för betänkandets arbete, vilket skiljer beredskapssektor transporter från några andra beredskapssektorer t.ex. energiförsörjning och elektroniska kommunikationer och post. Istället utgår betänkandet från en konsultutredning från 2017⁷, vilken föregick införandet av §3a i Trafikverkets instruktion⁸.

---

⁶ SOU 2021:25, 8.7 De sektorsansvariga myndigheternas ansvarsuppgifter

⁷ Tydligare ansvar och roller – avseende transportsektorns krisberedskap samt avseende arbete inför och vid höjd beredskap, TRV 2017/45508 TSG 2017-1299 SJV 17-01581 LfV Å-2017-005846 EM 2015-3327, Maj 2017

⁸ §3a -Trafikverket ska med utgångspunkt i ett trafikslagsövergripande perspektiv samverka med andra aktörer och därvid vidta åtgärder i syfte att utveckla och samordna krisberedskap och planering för höjd beredskap inom transportområdet. I detta ingår att bedriva omvärldsbevakning och analys samt att stödja andra myndigheter med expertkompetens inom området

Sedan 2017 har ett antal förändringar skett. Transportstyrelsen är idag utpekad sektorsansvarig myndighet för transporter avseende NIS⁹ (alla fyra trafikslagen), säkerhetsskyddslag (initialt inom sjö- och luftfart samt kommande inom övriga trafikslag och eventuellt även tillsynsansvar över andra myndigheter) samt cyber och troligen för kommande CER¹⁰-direktivet. Reglering och tillsyn av krisberedskap utifrån dessa lagstiftningar är nytt. Arbetet utgår från Säkerhetspolisens föreskrifter respektive MSB:s nationella föreskrifter, med grund i ovan nämnda EU-direktiv. De verktyg som är nödvändiga för att säkerställa transportbranschens ansvar för samhällets krisberedskap finns idag i dessa regleringar och kommer att utvecklas i takt med att CER-direktivet tillsammans med nationell reglering kommer på plats.

Transportstyrelsens ansvar omfattar också områdena luftfartsskydd, hamn- och sjöfartsskydd samt bestämmelser och tillstånd för transporter med farligt gods för sjötransporter, lufttransporter och järnvägstransporter. Transportstyrelsen deltar även i Samverkansrådet mot terrorism, ett samarbete mellan femton svenska myndigheter, som syftar till att stärka Sveriges förmåga att motverka och hantera terrorism.

Möjligen hade en aktuell utredning om ansvarsfördelningen inom transportsektorn kunnat klargöra några av de otydligheter som ovan har identifierats.

Omfattningen av beredskapssektor transporter¹¹

Transportstyrelsen föreslår en utökning av den omfattning av beredskapssektorn som utredningen presenterar. Transportstyrelsen anser att infrastrukturförutsättningarna *luftrum* behöver föras in i omfattningen av lufttransporter samt *broar och tunnlar* i väg- respektive järnvägstransporter.

---

⁹ www.msb.se : “NIS står för The Directive on security of network and information systems - the NIS Directive. På svenska heter direktivet ”åtgärder för en hög gemensam nivå på säkerhet i nätverks- och informationssystem i hela unionen”. Kortfattat ställer NIS-direktivet krav på säkerhet i nätverk och informationssystem.”

¹⁰ ec.europa.eu: CER – critical entities resilience - The Commission proposes a new directive to enhance the resilience of critical entities providing essential services in the EU.

¹¹ SOU 2021:25, sid 256: “Beredskapssektorn för transporter föreslås omfatta de viktiga samhällsfunktionerna lufttransporter (flygtrafiktjänst, flygplatser, operatörer), sjötransporter (sjötrafikinformation, hamnar, säkra sjövägar, operatörer), vägtransporter (vägtrafikledning, vägar, operatörer), järnvägstransporter (tågtrafikledning, järnvägar, resecentra, operatörer), kollektivtrafik (operatörer) samt terminaler (omlastning).”

Begreppet flygtrafiktjänst¹² (engelska: air navigation services) omfattar varken luftrummet (airspace management) eller flödesplanering (air traffic flow management) men luftrummet är en väsentlig dimension och en betydande resurs i totalförsvaret, inte minst för det militära försvaret.

Som tunnelmyndighet reglerar, godkänner¹³ och utövar Transportstyrelsen tillsyn över tunnlar som är längre än 500 meter. Utfärdade föreskrifter innehåller regler för alla tunnlar längre än 100 meter vilket innebär att även kortare tunnlar har en grundläggande säkerhet.

Avslutningsvis ett förslag till ändring av text av förordningen (2003:789) om skydd mot olyckor, 1.20:

Hänvisning till beredskapsförordningen alternativt ett förtydligande av *civilområdeschef* bör införas i textförslaget.

Beslut i detta ärende har fattats av generaldirektör Jonas Bjelfvenstam. I den slutliga handläggningen av ärendet deltog säkerhetschef Peter Gustavsson och utredare Ann-Sofi Lorefält, den senare föredragande.

Jonas Bjelfvenstam
generaldirektör

---

¹² Europaparlamentet och Rådets förordning (EG) nr 549/2004 av den 10 mars 2004 om ramen för inrättande av det gemensamma europeiska luftrummet definition: Flygtrafiktjänster: flygtrafiklednings-, kommunikations-, navigations- och övervakningstjänster, flygvädertjänst och flygbriefingtjänster.

¹³ Transportstyrelsens bemyndigande enligt plan- och byggförordningen (2011:338) 10 kap 6 § och föreskrifter om säkerhet i vägtunnlar (TSFS 2019:93).